

Colecția BIBLIOTECA POLIROM este coordonată de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Ngũgĩ wa Thiong’o, *The River Between*

Copyright © Ngũgĩ wa Thiong’o 1965

All rights reserved

This translation of *The River Between* is published by arrangement with Pearson Education Limited.

© 2014 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: © iStockphoto.com/Gorodetskaya Svetlana

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

THIONG’O, NGŪGĨ WA

Râul care ne desparte / Ngũgĩ wa Thiong’o; trad. din lb. eng.
și note de Mihaela Negrilă. – Iași: Polirom, 2014

ISBN print: 978-973-46-4285-4

ISBN ePub: 978-973-46-4528-2

ISBN PDF: 978-973-46-4529-9

I. Negrilă, Mihaela (trad.)

821.432.875.2 = 135.1

Printed in ROMANIA

Ngũgĩ wa Thiong'o

Râul care ne desparte

Traducere din limba engleză și note
de Mihaela Negrilă

POLIROM
2014

Colecția BIBLIOTECA POLIROM este coordonată de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Ngũgĩ wa Thiong’o, *The River Between*

Copyright © Ngũgĩ wa Thiong’o 1965

All rights reserved

This translation of *The River Between* is published by arrangement with Pearson Education Limited.

© 2014 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: © iStockphoto.com/Gorodetskaya Svetlana

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

THIONG’O, NGŪGĨ WA

Râul care ne desparte / Ngũgĩ wa Thiong’o; trad. din lb. eng.
și note de Mihaela Negrilă. – Iași: Polirom, 2014

ISBN print: 978-973-46-4285-4

ISBN ePub: 978-973-46-4528-2

ISBN PDF: 978-973-46-4529-9

I. Negrilă, Mihaela (trad.)

821.432.875.2 = 135.1

Printed in ROMANIA

Ngũgĩ wa Thiong'o

Râul care ne desparte

Traducere din limba engleză și note
de Mihaela Negrilă

POLIROM
2014

Veniseră misionarii să adâncească ruptura dintre Makuyu și Kameno? Vedea cele două coame care se priveau cu mânie, amenințător. Aveau de gând să se lupte între ei, misionarii încurajându-și adeptii?

Ceea ce-l surprindea pe Waiyaki era sentimentul de ură fără precedent iscat de moartea lui Muthoni. Totuși, în sine, evenimentul părea minor. Poate că era unul dintre acele lucruri din istorie care, deși aparent minore, au consecințe însemnate. Mai fuseseră inițiate fete și înainte. Însă chiar și cele care muriseră, una sau două, nu suscitaseră niciodată o asemenea vrajbă între oameni.

Waiyaki întrevedea rupturi și mai mari în viitor. Știa că strictetea adoptată acum de Livingstone îi va îndepărta până și pe aceia care se deprinseseră cu noile obiceiuri. Unii nu aveau să își abandoneze cu totul tradițiile așa cum propovăduia acum Joshua.

Nu așteptă multă vreme până se produse ruptura. Aceasta apărură din cea mai neașteptată direcție. Kabonyi, bunul prieten al lui Joshua, fu primul care se desprinseseră. Fu urmat de mulți alții. Joshua rămase loial. Îi strânse laolaltă pe cei rămași și se consolară uni pe alții asemenea discipolilor din vechime. Waiyaki avea inima grea din cauza acestor tulburări. Unde era locul lui în toate astea? Se simțea un străin, străin în țara sa.

Într-o zi, Waiyaki se întorcea acasă de pe un deal îndepărtat. Se dusesese acolo ca să se întâlnească cu un prieten și să ia o plantă care-i fusese recomandată pentru tatăl lui. Chege nici nu voia să audă să înghită medicamentele omului alb după ceea ce i se întâmplase lui Muthoni. Auzi vestea pe când se afla acolo. Copiii celor care sfidau legile Bisericii și continuau să respecte obiceiurile tribale urmau să trebuiască să părăsească Siriana. Nici un copil de păgân

nu avea voie să mai meargă la școală, cu excepția cazului în care copilul era refugiat. Chiar și atunci, copilul trebuia să renunțe la circumcizie. Waiyaki știu că acela avea să fie sfârșitul lui. Sperase că-și va termina ultimul an, căci îi plăcea foarte mult să învețe. Veni acasă cu chipul posomorât. Nu se simțea bine și voia să meargă în coliba sa, să stea singur.

Când ajunse acasă, își găsi mama stând afară. Plângea. Waiyaki fu surprins și își uită imediat propriile-i gânduri. Nu o mai văzuse niciodată pe mama lui cu lacrimi în ochi.

— Ce e, mamă?

Ea izbucni din nou în hohote de plâns.

— Ce e? întrebă el din nou, cu teamă. Chiar atunci văzu un grup de bătrâni înțelepți ieșind din coliba tatălui său. Aruncă mâhnit buruiana de leac cât colo și alergă la colibă sperând, în ciuda a tot, că o să-l găsească în viață, chiar dacă numai pentru o clipă.

Capitolul 13

Pic! Pic! Pic! Pe toată lungimea marginii acoperișului de tablă ondulată. Pic! Pic! Pic! Toate aliniate, picături de ploaie mari și hotărâte cădeau pe pământ de parcă s-ar fi luat la întrecere. Făceau mici găuri – bazine mititele, ca niște linguri. Pic! Aceea grăsună era transparentă și limpede. Căzu în micul bazin pe care suratele ei îl creaseră cu răbdare. Lovi apa din gaură și lichidul noroios sări în sus, formând un stâlp conic neastâmpărat. Și peste tot pe pământ conurile săreau, ca niște soldați care mășăluiau pe loc. Iarba, care era de multă vreme pârlită și uscată, începea acum să se revigoreze. Iar ploaia cădea cu furie, aversele rătăcitoare alcătuind un abur cețos, de nu puteai să vezi la mai mult de câțiva pași în față. Conurile țopăitoare săreau tot mai repede. În curând, picuratul încetă și fu înlocuit de jeturi de apă de pe acoperiș. Ele continuară cursa.

Waiyaki stătea în ușa biroului său, cu piciorul stâng pe prag, sprijinindu-se cu mâinile bine fixate pe cadrul ușii, și privea gânditor picăturile de ploaie piezișe. Clădirea, asemănătoare cu o baracă din pereți de pământ, cu stâlpi și acoperită cu iarbă uscată, abia se zărea prin ploaia deasă, înălțându-se așa cum o făcea de aproape de trei ani. Asta era toată școala: biroul lui plus clădirea împărțită în patru săli de clasă. Waiyaki știa prea bine ce se petrecea înăuntru. Acoperișul care putrezea nu era o piedică în calea

ploii. Pe jos se formaseră deja, cu siguranță, numeroase băltoace. Acesta era prețul pe care copiii însetați de educație trebuia să-l plătească. Probabil că stăteau cu toții îngrămădiți în grupuri mici, tremurând în câte un colț uscat. Cei norocoși aveau ceva cu care să-și acopere capul.

În birou, colegii lui dascăli Kamau și Kinuthia se ciondăneau pe ceva. Stăteau amândoi pe masă, după cum le era obiceiul. Veneau acolo deoarece biroul servea drept cancelarie. De câte ori aveau o ședință, o discuție, o neînțelegere sau chiar o ceartă, veneau acolo. Vorbeau despre politică, religie, femei, despre orice. Pe jos, în cele două colțuri aflate cel mai aproape de ușă, erau două mormane de lucruri felurite. Biroul era și debara. Echipamentul școlii era depozitat acolo. Era aproape inutil să încerci să păstrezi lucrurile în ordine, chiar și pentru puțin timp.

Ploua în continuare cu găleată. Waiyaki privea, gândindu-se confuz la școală și la țara leilor adormiți. Ținutul nu mai putea fi numit izolat. De la înstrăinarea către coloniștii albi a întregului pământ de pe dealurile și coamele din jurul Sirianei, ținutul leilor adormiți era precum orice altă parte a țării Gikuyu. Așa cum îi spusese cândva tatăl său, brațul omului alb era lung. Cucerirea dealurilor era în plină desfășurare. Unii lucrau deja pe pământurile înstrăinate pentru a face rost de bani ca să plătească impozitele.

— E de rău. E de rău, zicea Kinuthia. Eu zic că omul alb ar trebui să plece, să meargă înapoi de unde a venit și să ne lase să ne lucrăm pământul în pace.

Restul fu înăbușit de ploaia care cădea. Era ca și cum Kinuthia ar fi comentat pe marginea gândurilor care-i treceau prin minte lui Waiyaki.

De obicei, Kinuthia era calm. Dar, când se certa, ochii lui, care se mișcau lent, se schimbau și dansau de însuflețire. Atunci vorbea fluturându-și brațele prin aer. Bărbat scund,

cu umeri puternici și bărbie mică, bine conturată, avea obiceiul de a-și argumenta punctul de vedere mai mult prin vehemență vocală decât prin logica rece. Discuțiile politice purtate în birou erau un semn ce arăta ceea ce se petrecea pe toate coamele. Exista, într-adevăr, o nevoie crescândă să se facă ceva. Acest sentiment fusese întărit de cea mai recentă deposedare de pământ, în apropiere de Siriana, care îi silise pe oameni să se mute din locurile în care trăiau de veacuri, în vreme ce alții erau siliți să trăiască pe același pământ, muncind pentru noii lor stăpâni.

Ruptura cu Siriana îngreuna situația și îi întărâta și mai mult pe oameni. Simțeau mușcătura nedreptății. Unii considerau că dealurile și coamele dormiseră prea mult timp. Avertismentele lui Chege se făceau din nou auzite și oamenii își doreau să fi răspuns apelului său chiar din primele zile. Pe dealuri apăreau și se dezvoltau rapid mici organizații. Waiyaki se pomenea mereu implicat. Ajunseseră deja să-l vadă ca pe un lider și apelau instinctiv la el pentru orice mărunțișuri. Însă Waiyaki era mereu îngrijorat și dus pe gânduri din pricina prăpastiei tot mai mari dintre adeptii lui Joshua și potrivnicii lui.

Inima lui Waiyaki se înmuia în fața lui Kinuthia. Însă nu reușea niciodată să simtă aceeași căldură pentru Kamau. Kamau, fiul lui Kabonyi, cândva adeptul lui Joshua, acum conducătorul acelora care rupseseră legăturile cu Siriana, era înalt și slab. Dar probabil nu era atât de înalt pe cât se așteptaseră mulți că va fi, atunci când era copil. Ochii lui, însă, păstrau aceeași expresie încordată. Lui Waiyaki nu-i plăcea niciodată cum îl privea Kamau cu ochii lui mici, adânciți în orbite, al căror alb era împetrițat de maro. Îi dădeau o înfățișare șireată, pe care Waiyaki o detesta. Nici lui Kamau nu îi plăcea de Waiyaki. Un tânăr care ajunge să-i conducă pe alții este întotdeauna ținta

invidiei celor egali cu el, a celor mai în vârstă decât el și a celor care cred că ar fi putut să fie conducători mai buni. Kamau era un bărbat îngrijit, cu părul mereu tuns scurt. Însă părea să existe ceva neobișnuit, ceva aproape inuman în această înfățișare îngrijită a sa...

Ploaia cădea cu și mai multă putere.

Cearța aprinsă continuă, iar Waiyaki privi ploaia și ținuțul, gândurile sale devenind vagi.

— Să zicem că tatăl tău..., zise Kinuthia.

— Nu vorbim despre tatăl meu, îl întrerupse Kamau.

Waiyaki întoarse ușor capul și sesiză o încruntare pe chipul lui Kinuthia. În încăperea plutea încordarea. Apoi, deodată, Kinuthia râse. Kamau i se alătură. Cu multă vreme în urmă, cei doi se bătuseră din pricina taților.

— Ar trebui să ai răbdare, Kamau, interveni Waiyaki, alăturându-se și el râsetelor.

Kinuthia reîncepu să vorbească aproape imediat.

— Desigur că mă refer la tatăl tău ca la un exemplu – de exemplu, înțelegi?

— O să-l iau pe tata, de exemplu, dacă vrei. El este capul familiei. Să presupunem că un alt bărbat, Karanja sau Njuguna, de pildă, vine în casă și îl primim brațele deschise. Să presupunem că după o vreme el îl înlătură pe tata și se face capul familiei, cu dreptul de a controla proprietatea noastră. Crezi că are dreptul moral să facă asta? Tu crezi asta, Waiyaki? Credeți că sunt obligat prin ceva să mă supun lui? Iar dacă situația devine insuportabilă, depinde de mine să mă răzvrătesc, nu doar împotriva lui, ci și împotriva a tot ce este aspru, incorect și nedrept. Să luăm Misiunea Siriana, de exemplu. Oamenii Domnului au venit în pace. Li s-a oferit un loc. Acum vedeți și voi ce s-a întâmplat. I-au invitat pe frații lor să vină și să ia tot pământul. Țara noastră este invadată.